

Joh. 14:1-14 (en Psalm 84, uit 150 Psalmen vrij, H. Oosterhuis) 7 mei 2023
9.30 Goutum, 11.00 Lytsewierrum.

Gemeente van Christus,

Onze evangelielezing maakt deel uit van de afscheidsgesprekken die Jezus met zijn leerlingen voert. Die gesprekken beginnen met de voetwassing in Johannes 13 en beslaan maar liefst een vijfde deel van dit evangelie. Het draait allemaal om de naderende dood van Jezus, waarop hij zijn leerlingen probeert voor te bereiden. Hoe zouden ze zijn manier van leven én sterven op een goede, heilzame manier kunnen verweven met hun eigen leven? Hoe zouden ze verder kunnen gaan, als hij straks niet meer lijfelijkelijk bij hen aanwezig is?

Het zijn raadselachtige woorden, die we zojuist hebben gehoord. Dat merk je wel aan de reacties van de leerlingen: ze snappen niet waar Jezus het over heeft. Ook voor ons is het lastig om helder te krijgen wat hij hier bedoelt.

Er staan wel een paar uitspraken in dit gedeelte die zeer bekend zijn geworden:

- "In het huis van mijn Vader zijn veel kamers; zou ik anders gezegd hebben dat ik een plaats voor jullie gereed zal maken?"
- En even verder: "Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Niemand kan bij de Vader komen dan door mij."

Bij deze twee uitspraken staan we vanochtend met name stil. Er is nog veel en veel meer te zeggen over dit schriftgedeelte. Maar dat zou teveel van het goede worden, vrees ik.

Ja,-

laten we beginnen met dat "huis van de Vader met z'n vele kamers".

Je zag het vroeger geregeld – en nog steeds wel, zo af en toe – boven een rouwadvertentie staan. Het wordt dan vermoedelijk opgevat als een verwijzing naar een hemels hiernamaals, waar voor iedereen en dus ook voor de overledene een plekje zou zijn. Ik wil dat laatste helemaal niet betwisten, maar vraag me af of hier iets dergelijks bedoeld wordt.

Het is nogal mysterieus, wat Jezus hier zegt: over dat hij naar dat Huis gaat. En daar plaats maakt voor zijn leerlingen. En dan weer terug zal komen. Om hen vervolgens mee te nemen naar dat huis van de Vader. Wat stel jij je daarbij voor?

Het zou ook kunnen dat dat terugkomen van Jezus betrekking heeft op het sturen van wat hij elders de Paracleet noemt. De Heilige Geest, die de leerlingen tot troost zal zijn.

In de Geest zal Jezus terugkeren.....en bij hen zijn, in henzelf aanwezig zijn, in de tijd die komt.

Het Pinkstergebeuren klinkt hier dan al vast in door.

Die Geest schept ruimte. Om mens te worden ... in de geest van Christus.

Om hem te volgen op zijn weg. Die weg - zo goed en zo kwaad als dat kan - ook zelf te gaan.

Dat Huis met die vele kamers, bevindt zich dan in het hier en nu.

Toen ik daar afgelopen week wat over nadacht, schoot me de psalmbewerking van Huub Oosterhuis te binnen, die we zojuist hebben gelezen. We lezen hem elke maandagochtend, in ons klooster op Westerhûs: Dat Prachthuis dat daar staat, op Groene Heuvel.....

In deze psalm is dat een verwijzing naar de tempel in Jeruzalem.

Een ruimte waar alles en iedereen welkom is. Er "mag zijn". De psalmdichter verlangt onstuimig naar die ruimte.

Mensen verlangen ernaar, zijn er naar op weg. Ruimte om te zijn... wie je bent. Ruimte om tot jezelf te komen. Tot God.

Het gaat dan uiteindelijk niet om die tempel als fysiek gebouw. Maar om de beleving, de gewaarwording die je daar kunt opdoen en die Oosterhuis zo mooi omschrijft als: “tussen jouw ceders, onder jouw eiken / liggen languit in hoogwuiwend gras – verzaligd.

Ja,- verzaligd...

Als ik deze psalm hoor, denk ik ook direct aan ons eigen huis: it Westerhûs, het klooster waar we sinds 21 maart wonen.

Een prachtige plek, mét hoge ramen, waardoor je de golvende weilanden ziet, waar zwaluwen sierlijk heen en weer vliegen, een plek waar mussen rondscharrelen en eenden, zwanen en meerkoeten nestelen.

Een plek waar alle mensen welkom zijn om op adem te komen. Tot zichzelf te komen...en tot God.

De bestaansreden voor deze plek, deze ruimte hebben we omschreven als:

Ruimte voor God om mens te worden. En waar dat gebeurt, “zijn we dan waar Jezus is.”

We hopen dat dat gebeurt. Aan onszelf, aan hen die bij ons te gast zijn en meeleven in ons kloosterritme.

Dat ruimte maken voor God hoeft niet per sé op ónze manier te gebeuren. “Het Prachthuis” kan de tempel in Jeruzalem zijn, of Westerhûs in Hilaard, of abdij Maria Toevlucht in Zundert, of een vakantiehuis waarin je je voor een tijdje terugtrekt. Het kan een Zenklooster in Uithuizen of elders zijn.

Of jouw eigen kerkgebouw waar je je met regelmaat naartoe begeeft, al dan niet “onstuimig” verlangend naar.....ja, naar wát precies?!

Wanneer zou jij zelf “verzaligd” zijn?

Ik denk even terug aan een bijeenkomst die we onlangs hadden. Een van de deelnemers vroeg aan mij: wat brengt al dat mediteren jou eigenlijk?

“Innerlijke vrede” kwam als vanzelf bij me naar boven.

Dat was toen als antwoord voldoende. Toen ik er deze week weer over nadacht, schoot me te binnen wat er over Benedictus van Nurcia, de vader van het Westerse kloosterleven en schrijver van de bekende “Regel van Benedictus” gezegd wordt: hij woonde bij zichzelf. Habitare secum, in het Latijn. Thuis gekomen in zichzelf. Dat wil zeggen: jezelf helemaal aanvaard weten, mét al je tekortkomingen en fouten en angsten en noem maar op. Jouw eigen ruimte gevonden hebben in het Huis van de Vader.

Je gedragen weten door Gods liefde. Zo zou je het in onze Christelijke traditie kunnen zeggen.

Je opgenomen weten in het geheel van de kosmos, onlosmakelijk onderdeel van Indra’s web, meer Boeddhistisch of Hindoeïstisch verwoord.

Een moslim zal het waarschijnlijk nog weer anders verwoorden.

Maar het is allemaal goed. En het is allemaal waar. Het een sluit het ander niet uit.

Helaas kan dat wel een eigenschap van religies zijn: dat ze andere overtuigingen uitsluiten. Zo hebben ook wij christenen vaak gedacht dat onze eigen godsdienst de enige ware zou zijn. En dan met name op grond van die andere bekende uitspraak uit onze lezing, waar Jezus zegt: “Ik ben de Weg en de waarheid en het leven. Niemand kan bij de Vader komen dan door mij.” (14:6)

Alléén de Weg van Jezus is waar en leidt tot het ware Leven, alle andere wegen zijn dwaalwegen.

Jezus heeft het zélf gezegd? Het stáát er toch?! Ik kreeg het afgelopen week nog fijntjes van iemand te horen.

In een andere religie, het Taoïsme, wordt zo iemand wel vergeleken met een kikker die in een heel klein vijvertje rondzwemt. En er vast van overtuigd is, dat ie zich in de oceaan bevindt.

Het Huis van de Vader heeft vele kamers. In mijn beleving is dat een prachtig beeld voor de veelkleurigheid waarin de mensheid naar God op zoek is. Op zoek naar de Bron waaruit alles wat is, is

voortgekomen. Een Huis als een wereldwijde duiventil, waar vogels van allerlei geestelijke pluimage in en uit kunnen vliegen en welkom zijn.

Mogen wij hier zijn? – Je mag! En het is heel goed dat je hier bent.

Zoals de Schepper de vogels in een welhaast oneindige variëtië aan kleur en zang en gestalte heeft geschapen, zo waaiert zijn scheppingskracht, zijn Geest ook uit in ons mensen, wereldwijd. En zingen we Hem allemaal de lofzang toe, precies zoals we gebekt zijn.

Daar is helemaal niks mis mee, lijkt me.

Toen ik het hier onlangs met iemand over had, zei ze: “Nou, ik houd het liever zuiver.” Alleen bij het Christelijk geloof, bedoelde ze. Natuurlijk kan dat. Ook daar is helemaal niks mis mee.

Zolang je daarmee die andere wegen maar niet afdoet als dwaalwegen.

God is oneindig veel groter dan wij kunnen denken of bedenken. Dat besef roept, bij mij althans, iets van heilig ontzag op. En bescheidenheid.

Deze uitspraak van Jezus is niet bedoeld als een soort leerstelling, die wij als Christenen zouden moeten onderschrijven.

Het is veeleer bedoeld als een uitnodiging. Er staat immers niet dat het Christendom de ware weg is. Maar hij zelf. Het leven van Jezus, zijn levensweg wordt ons hier aangeboden, voorgehouden als een weg die ook wij zouden kunnen gaan. Ons leven te leven in zijn geest. Dan zul je gaandeweg ontdekken en ervaren wat hij heeft ontdekt en ervaren. En zul je “zijn waar hij is.”

Hij nodigt zijn leerlingen en daarmee direct dus ook ons, letterlijk uit om zijn “methode” te volgen. Een methode, een manier om in het leven te staan die van begin tot eind en alles wat daar tussenin ligt, geworteld is in een vertrouwen dat God zelf daarin aanwezig is en er de dragende kracht van is. Dat jij als mens ontstaan bent uit een Bron van liefde die wij “God” noemen. Dat je jouw weg in het leven gaan mag in het vertrouwen dat die Liefde jou draagt. En dat je, als jouw leven ten einde loopt, weer zult terugkeren in die Bron.

Dat vertrouwen komt ons niet zomaar aanwaaien. Het kan, zoals net al gezegd is, groeien als je je leven probeert te leven in de geest van Jezus. Hoe dat eruit ziet, kun je bijvoorbeeld ontdekken door de Bergrede te lezen. Die wordt beschouwd als de kern, de samenvatting van wat hij ons wil leren. Wil laten zien. Beter nog: wil laten ervaren.

Twee kleine citaten tot slot:

Jeroen Witkam, voormalig abt van abdij Maria Toevlucht in Zundert, vat de bedoeling van onze schriftlezing van vandaag bondig samen in één zin:

“De Weg waar Jezus het over heeft en die Hij zelf is, is het veranderingsproces waardoor je uiteindelijk ontdekt hoe God in jou zelf aanwezig is.”

En een tekst van Mahatma Gandhi (een van de teksten die we op Westerhûs lezen, in de avondviering). Woorden van een groot Hindu, die wat mij betreft regelrecht uit de mond van Jezus hadden kunnen komen:

Ik bied je vrede aan

Ik bied je liefde aan

Ik bied je vriendschap aan.

Ik zie jouw schoonheid.

Ik hoor jouw verlangens.

Ik voel jouw gevoelens.

Mijn wijsheid vloeit voort

uit de Hoogste Bron.

Ik groet die Bron in jou.

Laat ons samenwerken aan eenheid en vrede amen.